

نهمین دوره مسابقات گروهی پژوهشی رشد

حوزه علمیه بانو امین رحمه الله

موضوع:

بررسی جایگاه و کرامت زن با تکیه بر بیانات امام خامنه ای حفظه الله

استاد راهنما

سرکار خانم نادره رحیمی نژاد قره آقاج

نویسندگان:

زینب سلیمانی، طاهره اولین چهارسوقی

چکیده:

حفظ کرامت به معنای این است که هر انسانی در جایگاهی قرار بگیرد که در شأن اوست جایگاه و شأن زن در این موضوع مورد توجه جایگاه حضرت زهرا سلام الله به عنوان یک بانوی خانه است. یک خانم در نقش خود باید خویش را با جایگاه ایشان در نقش همسری و مادری به عنوان نمونه کامل بسنجد و مرد مسلمان هم با امیرالمومنین علیه السلام به عنوان نمونه عالی و جاودانی و حقیقی و به تکامل رسیده یک مرد مسلمان بسنجد اگر از جایگاه و نقش خود راضی نبود و احساس امنیت و آرامش نداشت، این به معنی وجود نقص در خود او یا طرف مقابل او یا قانون و فرهنگ و یا نگاه جامعه است. متأسفانه ما با آن زندگی اصیل و حقیقی و نمونه کامل اسلامی فاصله گرفته ایم و هرچه این فاصله بیشتر شود انسان از حقیقت وجود خود و اقتضای وجودی خویش فاصله گرفته است¹ و این میشود آغاز و شروع آسیبهای خانوادگی و اجتماعی. شاید به علت اهمیت و نقش مهم وجود زن دشمن بیشترین تلاش خود را به کار گرفته است تا این موجود پر رمز و راز از جایگاه اصیل خود فاصله بگیرد و بیشترین و حساسترین آسیب را به خانواده و جامعه و بشریت وارد کند. به عنوان مثال مسئله حجاب چیزی است که متناسب با ذات و وجود او قرار داده شده است ولی تبلیغات این امر آرامش بخش را که باعث حفظ حرمت و کرامت زن میشود تبدیل به مسئله رنج آور میکند و نقطه مقابل واقعیت آن قرار میدهد. گاهی هم قانون این ناهنجاریهای روحی را ایجاد میکند، آنجا که اجازه نمیدهد تا سادات بودن از مادر هم به فرزند منتقل شود و در اسناد رسمی جای بگیرد فرهنگها و عاداتهای اشتباه باعث آسیبهای روانی میشود، مانند مرد سالاریهای مختلف که اینها همه به نگاه حقیقی زن آسیب میزند و

¹ کتاب زن ریحانه آفرینش، ص 52

باعث میشود زن برای رهایی از دام این فشارها دست به هنجار شکنی یا رفتارهای نامناسب خانوادگی و اجتماعی بزند. گاهی رفتار نامناسب و ناشیانه یک همسر... باعث بر هم خوردن سیستم و تقاضای واقعی و درونی یک زن میشود و او را از اصل وجودی خود نه تنها دور کرده که تبدیل به موجودی میکند که با حقیقت خود کیلومترها فاصله دارد و در این بین بیشترین آسیب را هم خود زن خواهد دید. حفظ کرامت زن یعنی حفظ این جایگاه حقیقی و واقعی خلقت که به او آرامش میدهد و او متناسب با وجود خودش پیش میرود، شکوفا میشود و تمام اعضای خانواده را به پیش میبرد.

ذات انسان روحی است واحد که زن و مرد ندارد². در همین راستا امام خامنه ای عزیز می فرمایند: برای اسلام، زن و مرد هیچ فرقی ندارد. برای اسلام، جنس زن یا جنس مرد مطرح نیست؛ تکامل انسانی مطرح است. یک جا سخن از مرد گفته میشود، یک جا سخن از زن. به یک مناسبت از زن تجلیل میشود، به یک مناسبت از مرد؛ چون دو حصّه پیکره بشرنده، دو بخش وجود بشری هستند. از لحاظ جنبه‌ی بشری و جنبه الهی، هیچ تفاوتی با همدیگر ندارند.³ همچنین در بیانات دیگری معظم له می فرمایند: اسلام با نظر کرامت به زن نگاه میکند. همه‌ی خصوصیات انسانی میان زن و مرد مشترک است. یک انسان قبل از آنی که اتصاف پیدا کند به زن بودن، یا مرد بودن، متصف است به انسان بودن. در انسانیت، زن و مردی وجود ندارد، همه یکسانند⁴ برای این اساس، خداوند به خاطر حبی که به ذات خویش داشت انسان را آفرید و ذات وجود انسان نوری است که این نور بنا بر مصلحت انسان در قالب زن و مرد دو جنس متفاوت و در عین حال نیازمند و تکمیل کننده نیازهای یکدیگر آفرید. مهم رسیدن به هدف والا و ارزشمند خلقت بود، خداوند انسان را برای هدف والایی خلق کرد در این راه عده‌ای به این هدف دست می‌یابند و عده‌ای باز می‌مانند. اما این هدف آنقدر ارزشمند بود که خداوند به این همه رنج و سختی و فساد و تباهی‌های بشر- در زمین رضایت داد تا در کنار تمام زشتی‌ها و دردها و رنج‌ها گل وجود و ذات انسان‌هایی شکوفا شود و در نهایت فنا فی الله پیدا کند.⁵ در این مورد نیز امام خامنه ای عزیز می فرمایند: در زاویه‌ای دیگر در نگاه کلان، همین انسانی که مخاطب به خطاب فردی است، خلیفه خدا در زمین معرفی شده؛ یک وظیفه دیگری به او واگذار شده و آن عبارت است از وظیفه مدیریت دنیا. دنیا را باید آباد کند؛ «و استعمرکم فی‌ها». آباد کردن دنیا یعنی چه؟ یعنی از استعدادهای فراوان و غیر قابل شمارشی که خدای متعال در این طبیعت قرار داده، این استعدادها را استخراج کند و از آنها برای پیشرفت زندگی بشر استفاده کند... عین همین مطلب در مورد انسان‌هاست؛ یعنی انسان در این نگاه دوم، وظیفه دارد استعدادهای درونی انسان را استخراج کند؛ ... یکایک افراد جامعه بشری در همین نگاه کلان، مخاطبند؛ یعنی وظیفه و مسئولیت دارند. ایجاد عدالت، ایجاد حکومت حق، ایجاد روابط انسانی، ایجاد دنیای آباد، دنیای آزاد، بر عهده افراد انسان است. در این نگاه می‌بینید انسان همه‌کاره این عالم است؛ هم مسئول خود و تربیت خود و تعالی خود و تزکیه و تطهیر خود، هم مسئول ساختن دنیا. این نگاه اسلام است به انسان.⁶

اقتضای رسیدن به این هدف صحنه‌ای از تضادها و تعارض‌ها بود تا اصطکاک‌های زیادی را ایجاد نماید و سبب شود تا آینه وجود انسان صیقل یابد. البته به شرطی که انسان خود را در معرض این صیقل قرار دهد و اجازه دهد تا خوب به سمباده دنیا

² ترجمه تفسیر المیزان علامه طباطبائی، ص 214

ر.ک؛ پایگاه اطلاع رسانی آیت الله مکارم شیرازی

³ کتاب نقش و رسالت زن 4، جایگاه و مسائل زنان در فرهنگ اسلام و تجدد، ص 205، بیانات معظم له در دیدار جمعی از زنان 1376/07/30

همچنین کتاب زن و بازایی هوین حقیقی، گزیده بیانات معظم له، ص 61

⁴ کتاب نقش و رسالت زن 4، جایگاه و مسائل زنان در فرهنگ اسلام و تجدد، ص 195، بیانات معظم له در دیدار شرکت‌کنندگان در اجلاس جهانی

«زنان و بیداری اسلامی» 1391/04/21

⁵ برگرفته از تفسیر آیت الله مکارم شیرازی، پایگاه اطلاع رسانی آیت الله مکارم شیرازی

ر.ک؛ هدف از خلقت از زبان امیرالمومنین علیه السلام، پایگاه اطلاع رسانی استاد حسین انصاریان

ر.ک؛ کتاب شرح حدیث، امام خمینی رحمه الله علیه. ص 46

⁶ بیانات معظم له در دیدار دانشجویان دانشگاه فردوسی مشهد. 1376/02/25

سایش پیدا کند و وجودش نمایان شود. بنابراین با این تفاسیر این دنیا صحنه هنرنمایی بیش نیست و همان کارخانه ساخته شدن است و نباید از آن بیش از این انتظار داشت.

تضادها و تفاوت‌ها و تعارض‌های زیادی در این دنیا وجود دارد که یکی از شاخص‌ترین آنها وجود دو جنس زن و مرد با خلقیات و نیازهای متفاوت می‌باشد. رنگ‌ها و گویش‌ها و فرهنگ‌های مختلف همراه با خلقیات متفاوت که از انسانی به انسان دیگر تفاوت می‌کند فقیر و غنی عالم و جاهل، همه دست در دست هم می‌دهند تا در این پیچ و تاب‌های گوناگون انسان خویش را ساخته و از همه زشتی‌ها دور نموده و و آماده دیدار خداوند در آن سرا و منزل ابدی شود.

در این میان تفاوت زن و مرد و نوع خلقت آنها از ابتدا خود زمینه مهمی از این سایش‌ها را ایجاد کرد. خلقتی که یکی را مظهر زیبایی و جمال و عطوفت پروردگار و یکی را مظهر قدرت خداوند قرار داد.⁷ امام خامنه ای عزیز می‌فرمایند: بالاخره در داخل خانواده، مرد نمای بیرونی است، زن نمای داخلی است. بخواهید یک خرده ذوقیتر بگوئید، مرد پوست بادام است، زن مغز بادام است. از این قبیل تعبیرات میشود کرد. مرد ظاهرتر است، ساختمان او اینجوری است؛ خدای متعال او را برای این کار ساخته و پرداخته، زن را برای یک کار دیگری؛ بروز و نمایش و نمودداشتن در مرد بیشتر است؛ به خاطر همین خصوصیات، نه به خاطر ترجیح. اما در زمینه‌ی مسائل اصلی انسان - که مربوط به انسان است - زن و مرد هیچ فرقی ندارند. خب، شما ببینید در تقرب الی الله، یک زنی مثل حضرت زهرا، مثل حضرت زینب، مثل حضرت مریم هستند؛ رتبه‌شان، رتبه‌های فوق تصور امثال ماهاست.⁸ در خلقت و ساختار وجودی بین این دو جنس تفاوت‌هایی وجود دارد. متناسب با آن هم تکالیفی که متوجه آنهاست، متفاوت است و زمانی که تکالیف متفاوت شد، حقوق هم متفاوت می‌شود؛ در اینجا عدالت وجود دارد نه برابری.⁹ خداوند را برای شناخت نمی‌توان به صورت مستقیم مشاهده کرد و باید در خلقت او که هر یک آینه وجودی اوست به نظاره نشست. زن و مرد از برخی جهات در قرآن کریم مساوی اند و از برخی جهات با هم تفاوت دارند. از جهت سنخیت و ارزش انسانی مساویند و معیار برتری تقوا است. از جهت ارزش اعمال هم مساویند. در جایی که مورد خطاب قرآن و خداوند قرار می‌گیرند، در اصول اعتقادات و خطاب‌های قرآنی هر دو یکسان هستند. مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِّنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهٗ حَيٰوةً طَيِّبَةً وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ.¹⁰

نوع خلقت زن از ابتدا در عین زیبایی‌های بی‌نظیری که خداوند در این موجود قرار داده به علت وجود در دنیای مادی شاید دچار تزاخم‌ها و سایش‌های بیشتری گردیده است، شاید علت آن هم ضعف وجودی و جسمی زن هست. در این زمینه امام خامنه ای عزیز می‌فرمایند: اگر در نظامی ارزشهای معنوی حاکم نباشد، خدا در دلها نباشد، مرد با تکیه بر قدرت جسمانی، راه

⁷ کتاب زن در آینه جمال، آیت الله جوادی آملی

⁸ کتاب نقش و رسالت زن 4، جایگاه و مسائل زنان در فرهنگ اسلام و تجدد، ص 201، بیانات معظم له در سومین نشست اندیشه‌های راهبردی

1390/10/14

⁹ گزیده ای از درس قرآن و خانواده استاد سیدمحسن میرباقری، سایت ایمانور

¹⁰ سوره نحل، آیه 97

خود را برای ظلم و تعدی به زن باز میبیند.¹¹ ضعفی که خود را در کنار قدرت و عظمت روحی جای داده قدرتی که یک مرد نمی‌تواند به این راحتی به آن دست پیدا کند و آن را درک نماید.

در عین حال مرد مظهر و نمایانگر عظمت و قدرت جسمانی و دارای ضعف روحی می‌باشد. در همین راستا امام خامنه ای عزیز می‌فرماید: این آقایان که می‌بینید ماشاء الله یال و کوپالی دارند، اینها همه‌اش ظاهر است، جسم قوی است، اما از لحاظ پیچیدگی ذهنی و در زمینه‌های احساسی و عاطفی، زن قوی‌تر از مرد است، قدرت تحملش زیاد است، راهها را بلد است.¹² و در جای دیگری معظم له می‌فرماید: مرد با تکیه‌ی بر توان جسمی خودش، چون صدایش کلفت‌تر است، قدش بلندتر است، بازوهایش کلفت‌تر است، زور میگوید به زن؛ ظلم میشود به زنها؛..¹³

این تقسیم در ظاهر می‌تواند با در کنار هم قرار گرفتن مکمل دوجنس در پیشبرد هدف آفرینش باشد و آنچه در این میان باعث شده زن نسبت به مرد از ظاهر و از ابتدای خلقت طی قرون متمادی و در فرهنگ‌های مختلف در جایگاه پایین‌تر و حقیرتری نسبت به مرد قرار بگیرد، تقابل و تعامل با جهان جسمانی و مادی است. در این دنیای جسمانی قطعاً جسم و تعلقات آن بیشتر نمایان می‌شود و انسان‌ها چون در گیر جسمانیت هستند منطقاً آنچه که از جسمانیت برتر و بالاتری برخوردار است برتری می‌یابد. بنابراین جدای از دین و شریعت و فرهنگ‌ها و قوانین آنها در بین خود انسان‌ها گویا زن به علت ضعف جسمی نسبت به مرد همیشه پایین‌تر و زیردست و به گونه‌ای اسیر بوده. امام خامنه ای عزیز: نظام سرمایه‌داری غرب یک نظام مردسالار است؛ یعنی آن چیزی که آنها نسبت به اسلام میگویند و غلط میکنند و خلاف واقع میگویند، عیناً در مورد خودشان صادق است؛ چرا؟ ریشه‌ی این نگاه هم این است که در نظام سرمایه‌داری، سرمایه بالاتر از انسانیت است؛ و انسانها در خدمت سرمایه قرار میگیرند. خب هر انسانی که بیشتر بتواند سرمایه‌آوری کند، سرمایه‌اندوزی کند، ارزشش بیشتر است. مرد گردن کلفت‌تر است، قوی‌تر است؛ [استخراج] معادن طلا و جواهرات و الماس و غیره در آفریقا و در آمریکا و آمریکای جنوبی و مانند اینها را مردها [انجام میدادند]؛ مدیریتهای کلان اقتصادی و تجاری و مانند اینها را مردها انجام میدادند؛ بنابراین مرد اولویت دارد بر زن در نظام سرمایه‌داری؛ چون رجحان سرمایه بر انسان، در مورد مرد بیشتر صادق است. خب، حالا که بنا شد سرمایه جایگاه انسانها را تعیین بکند، انسانها دیگر یکسان نیستند، طبعاً مختلفند. بعد گفتیم بر طبق این نگاه سرمایه‌سالاری، جنس مرد طبعاً بالاتر از جنس زن است. لذا شما می‌بینید در نظام سرمایه‌داری دو جور از زن سوء استفاده میشود.¹⁴

این نیاز به حفاظت و حمایت غیر از منشا جسمی منشا روحی هم دارد و این منشا نیاز روحی با اینکه هم در مرد و هم در زن می‌باشد ولی باز نیاز مرد به زن آنچنان نبوده که بتواند جایگاه زن را در این عالم ماده رفیع گرداند، چون جسم حرف اول را می‌زند و در این بین هر میزان انسان‌ها وابستگی بیشتری به جسم و ماده داشته باشند، روحانیت و معنویت در نظر آنها کم ارزش‌تر و کم‌رنگ‌تر می‌شود. اما آنها که وابستگی را از عالم ماده جدا کرده و به سمت حقیقت روح جاودان می‌روند کم‌کم

¹¹ بیانات معظم له در گزارش‌های هویزه. 1375/12/20

¹² کتاب مطلع عشق، ص 116، بیانات معظم له در مراسم عقد ازدواج 1378/01/24

¹³ بیانات معظم له در دیدار اقشار مختلف بانوان 1401/10/14

¹⁴ بیانات معظم له در دیدار اقشار مختلف بانوان 1401/10/14

مشکلاتشان را میگویند؛ این مشکلات عمدتاً مربوط میشود به مشکلات داخل خانواده. اگر زن داخل خانواده امنیت روانی داشته باشد، امنیت اخلاقی داشته باشد، آسایش داشته باشد، سکن داشته باشد، حقیقتاً شوهر برای او لباس محسوب شود - همچنان که او لباس شوهر است - و همچنان که قرآن خواسته، مودّت و رحمت بین آنها باشد، و اگر «و لهنّ مثل الّذی علیهن» (2) در خانواده رعایت شود - این چیزهایی که اصول کلی و اساسی است - آنگاه مشکلات بیرون خانواده برای زن قابل تحمل خواهد شد؛ اصلاً بر اینها فائق می‌آید. اگر زن در آسایشگاه خود، در سنگر اصلی خود، بتواند مشکلات خودش را کاهش بدهد، بلاشک در عرصه‌ی اجتماع هم خواهد توانست.³¹ یا در جایی دیگر معظم له می‌فرمایند: با همه‌ی حرفهایی که زدیم، با همه‌ی تعریفهایی که کردیم که واقعیت هم دارد، انصاف این است که در جامعه‌ی ما در درون بعضی از خانواده‌ها به زنها ظلم میشود؛ مرد با تکیه‌ی بر توان جسمی خودش، چون صدایش کلفت‌تر است، قدش بلندتر است، بازوهایش کلفت‌تر است، زور میگوید به زن؛ ظلم میشود به زنها؛ خب راهش چیست؟ چه کار کنیم؟ خانواده را هم می‌خواهیم حفظ کنیم دیگر؛ راهش این است که قوانین مربوط به داخل خانواده آن‌چنان محکم و قوی باشد که هیچ مردی قادر به ظلم کردن به زنان نباشد؛ بایستی قوانین، اینجا به کمک طرف مظلوم بیایند. البته موارد اندکی هم وجود دارد که عکس قضیه [است]، یعنی خانم ظلم میکند؛ یک موارد این جوری هم داریم؛ البته کم است و بیشتر موارد آن است که قبلاً گفتم.³² همچنین در بیاناتی حضرت می‌فرمایند: اگر زن محیط امن و توأم با امنیتی برای درس خواندن، برای کار کردن، برای احیاناً کسب درآمد و برای استراحت نداشته باشد، این ظلم و ستمکاری است. هر کس که موجب این ظلم شود، باید قانون و جامعه اسلامی با او مقابله کند....

یک نکته دیگر که باید مورد توجه باشد، دفاع اخلاقی و قانونی از زن، بخصوص در داخل خانواده است. دفاع قانونی با اصلاح قوانین - همان‌طور که گفته شد - و ایجاد قوانین لازم و دفاع اخلاقی با طرح این مسأله و مواجهه با کسانی که این را درست نمی‌فهمند و زن را در خانه، مستخدم مورد ستم مرد، بدون تمکّن از خودسازی معنوی تلقی و این‌گونه هم عمل میکنند. باید با این فکر با قوّت و شدت مقابله شود؛ البته به شکل کاملاً منطقی و عقلانی.....

نکته آخر این که جامعه، هم از لحاظ قانونی و هم از لحاظ اخلاقی، باید با کسانی که تعدّی به زن را حقّ خودشان میدانند، برخورد سخت بکند؛ قانون هم باید در این زمینه مجازاتهای سختی را پیش‌بینی کند.³³ باید این نظرات حکیمانه و ارزشمند؛ زیر نظر اسلام شناسان مو به مو بررسی شود و این مسئله فوریت و ضرورت بسیاری دارد زیرا که عمر و جوانی مادران با مسئولیت پیامبرگونه در حال از بین رفتن است و جای تعلل نیست.

از دیگر نقاطی که می‌توان به حفظ کرامت و ارزش زن پرداخت و این گنجینه و معدن انرژی روحی را پربارتر کرد پرداختن به نیازهای فردی و کشف و شکوفایی و استفاده از استعدادهای درونی اوست. در این زمینه امام خامنه‌ای عزیز می‌فرمایند: یک هدف این است که ما برای رسیدن زن به کمال وجودی خود تلاش کنیم، به مبارزه بپردازیم و بنویسیم و بگوییم. یعنی زن در

31 کتاب نقش و رسالت زن 4، جایگاه و مسائل زنان در فرهنگ اسلام و تجدّد، ص 57 و ص 85، بیانات معظم له در سومین نشست اندیشه‌های راهبردی 1390/10/14

32 بیانات معظم له در دیدار اقشار مختلف بانوان 1401/10/14

33 کتاب زن و بازیابی هویت حقیقی، ص 77، بیانات معظم له در دیدار جمعی از زنان 1376/07/30

جامعه، اولاً به حقّ انسانی و حقیقی خود برسد؛ ثانیاً استعدادهای او شکوفا شود و رشد حقیقی و انسانی پیدا کند و در نهایت به تکامل انسانی نائل گردد. زن در جامعه به صورت انسان کامل در آید؛ انسانی که میتواند به پیشرفت بشریت و جامعه خود کمک کند و در محدوده تواناییهای خود، دنیا را به بهشت برین و زیبایی مبدّل سازد.... این کمبود، کمبود آزادی به معنای بیندوباری نیست؛ این کمبود، کمبود میدانها و فرصتها برای علم و معرفت و تربیت و اخلاق و پیشرفت و شکوفایی استعدادهاست. این را باید تأمین و جستجو کرد. این همان چیزی است که اسلام بر روی آن تکیه کرده است... گر زن استعدادی دارد - مثلاً استعداد علمی دارد، استعداد برای اختراعات و اکتشافات دارد، استعداد سیاسی دارد، استعداد کارهای اجتماعی دارد - اما نمیگذراند از این استعداد استفاده کند و این استعداد شکوفا شود، ظلم است... مسأله اصلی زن، آن مسأله اساسی است که امروز در غرب متأسفانه از بین رفته است، و آن همان احساس آرامش و احساس امنیت و احساس امکان بروز استعداد و مورد ستم قرار نگرفتن در جامعه و در خانواده و در خانه شوهر و در خانه پدر و امثال اینهاست.³⁴ در جایی دیگر معظم له می فرماید: شما بانوان نخبه، دختران نخبه، جوانان نخبه، یکی از مهمترین مسئولیتها تان امروز این است که نقش زن را از دیدگاه اسلام ترسیم کنید، برجسته کنید، روشن کنید؛ تربیت انسانی زن بزرگترین خدمت به جوامع انسانی و اسلامی است؛ این حرکت باید راه بیفتد. البته راه افتاده است، باید تشدید بشود، باید فراگیر بشود، باید پیش برود.³⁵ زنی که احساس کند علی رغم علاقه‌ها و توانمندی‌های علمی و هنری در گوشه خانه در حال از بین رفتن و هدر شدن است هیچگاه نمیتواند منبع خوبی برای انرژی بخشی و رشد و ساختن اعضای خانواده باشد.

در این راستا می‌توان با تنظیم قوانین دقیق به زن کمک کرد؛ در عین رسیدگی به وظیفه اولیه و مهم خود به رشد و پرورش فردی خود در زمینه عبادی و اخلاقی و علمی و هنری و تفریحی و ورزشی پردازد.

وقتی در اسلام می‌فرماید زن موظف نیست اقتصاد خانواده را تأمین نماید، حاکی از این است که زن وظیفه مهم‌تری دارد که باید به آن پردازد و نباید این‌ها دست و پاگیر آن امر مهم شود. امام خامنه‌ای عزیز می فرماید: علت این که اسلام این قدر به نقش زن در داخل خانواده اهمیت میدهد، همین است که زن اگر به خانواده پایبند شد، علاقه نشان داد، به تربیت فرزند اهمیت داد، به بچه‌های خود رسید، آنها را شیر داد، آنها را در آغوش خود بزرگ کرد، برای آنها آذوقه‌های فرهنگی - قصص، احکام، حکایتهای قرآنی، ماجراهای آموزنده - فراهم کرد و در هر فرصتی به فرزندان خود مثل غذای جسمانی چشاند، نسلها در آن جامعه، بالنده و رشید خواهند شد. این، هنر زن است و منافاتی هم با درس خواندن و درس گفتن و کار کردن و ورود در سیاست و امثال اینها ندارد.

در صدر اسلام، زن در میدان جنگ، علاوه بر بستن زخم مجروحان - که این کار بیشتر بر عهده‌ی زنان بود - حتی گاهی با نقاب، در میدان جنگ و رزمهای دشوار آن روز، شمشیر هم میزد! در عین حال در داخل خانه، فرزندان خود را هم در آغوش میگرفت، تربیت اسلامی هم میکرد، حجاب خود را هم حفظ میکرد؛ چون اینها منافاتی با هم ندارد. اگر کسی - درست توجّه کند، خواهد

34 کتاب نقش و رسالت زن 4، جایگاه و مسائل زنان در فرهنگ اسلام و تجدید، ص 40 و ص 61، بیانات معظم له در دیدار جمعی از زنان 1376/07/30

35 بیانات معظم له در دیدار شرکت‌کنندگان در اجلاس جهانی «زنان و بیداری اسلامی» 1391/04/21

دید که منافاتی ندارد. بعضی- افراط میکنند، بعضی- تفریط میکنند. بعضی- میگویند چون فعالیت اجتماعی اجازه نمیدهد به خانه و شوهر و فرزند برسیم، پس فعالیت اجتماعی نباید بکنیم. بعضی- میگویند چون خانه و شوهر و فرزند، اجازه نمیدهد فعالیت اجتماعی بکنیم، پس شوهر و فرزند را باید رها کنیم. هر دو غلط است. نه این را به خاطر آن، نه آن را به خاطر این، نباید از دست داد.

زن مسلمان، در عائله وظایفی دارد و آن، همان رکنیت اساسی خانواده و تربیت فرزندان و هدایت و تقویت روحی شوهر است. در دوران مبارزات ضد رژیم طاغوت در ایران، خلیها در میدان مبارزه بودند، ولی زنان آنها نگذاشتند که آنها مبارزه را ادامه دهند؛ به خاطر این که طاقت نداشتند سختیهای مبارزه را تحمل کنند؛ گذشت هم نداشتند. خلیها هم به عکس، شوهران خود را به ایستادگی در راه مبارزه تشویق میکردند، آنها را کمک میکردند و برای آنها تقویت و پشتیبانی روحی میآفریدند. در سال ۵۶ و ۵۷، آن روزی که خیابانها و کوچه‌ها از اجتماعات مردم پر شده بود، زنان در بسیج و فرستادن شوهران و فرزندان خودشان به میدانهای مبارزه و تظاهرات، نقش حیاتی داشتند.³⁶

ولی عرف و فرهنگ ما این امر قبیح است و هر زنی که از امور عبادی و علمی خود بگذرد و به فرزندان و خانه برسد یک بانوی با ایمان و شاداب و دارای احساس رضایتمندی خیلی مفیدتر برای خانواده و جامعه می باشد یکی از مواردی که می توان روی عرف و قانون کار کرد داشتن یک همراه در منزل متناسب با خواست و جایگاه هر بانوی است تا در امور منزل به بانوی خانه کمک کند این ها مصادیق و مثال های کوچکی است از کارهایی که باید انجام شود و روی آنها دقت و فکر گذاشته شود. در زمان پیامبر هم زنان و از همه مهمتر بانوی اسلام از زنان دیگر برای رسیدگی به امور منزل از زنان دیگر کمک می گرفتند حتی خانوم حضرت زهرا سلام الله برای رسیدن به عبادات فردی خود از پیامبر تقاضا می کنند تا یک فرد را به عنوان کمک کار در امور منزل داشته باشند چون عبادت و علم به انسان انرژی و احساس مفید بودن می دهد و جز امور فردی و شخصی. هر انسانی است خیلی مهم می باشد.

نتیجه گیری:

کرامت به معنای این است که هر انسانی در جایگاهی قرار بگیرد که در شأن اوست. از منظر امام خامنه ای حفظه الله، از لحاظ تعالی و رشد معنوی بین زن و مرد تفاوتی وجود ندارد. اما به لحاظ خلقت برای هر کدام از زن و مرد وظیفه و نقشی- متصور شده است. مهمترین نقش و وظیفه زن تربیت فرزندان و حفظ کانون گرم خانواده و خوب همسر داری کردن است. در عین حال نباید از فعالیت های اجتماعی و فرهنگی و کسب معارف دور بماند و هیچکدام را فدای دیگری نکند. وظیفه مرد این است که جایگاه و نقش زن را بشناسد و بر این اساس نگاه بزرگوارانه به جایگاه او داشته باشد.

³⁶ کتاب زن و بازیابی هویت حقیقی، ص 59، بیانات معظم له در اجتماع زنان خوزستان 1375/12/20

منابع

1. قرآن کریم
2. نهج البلاغه؛ برگزیده‌ای از خطبه‌ها، نامه‌ها و سخنان کوتاه امیرالمومنین علیه السلام، سید رضی
3. امام خمینی رحمه الله علیه، شرح چهل حدیث، موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی رحمه الله علیه، پاییز 1371 ه.ش
4. محسن کربلایی نظر و جمعی از محققین، زن و بازیابی هویت حقیقی (گزیده بیانات امام خامنه‌ای حفظه الله)، تهران، انتشارات انقلاب اسلامی (وابسته به موسسه پژوهشی فرهنگی انقلاب اسلامی)، 1390 ه.ش
5. امیرحسین بانکی پور، نقش و رسالت زن (4)، جایگاه و مسائل زنان در فرهنگ اسلام و تجدد، (گزیده بیانات امام خامنه‌ای حفظه الله)، تهران، انتشارات انقلاب اسلامی (وابسته به موسسه پژوهشی فرهنگی انقلاب اسلامی)، 1391 ه.ش
6. امیرحسین بانکی پور، نقش و رسالت زن (3)، نقش و رسالت زن، (گزیده بیانات امام خامنه‌ای حفظه الله)، تهران، انتشارات انقلاب اسلامی (وابسته به موسسه پژوهشی فرهنگی انقلاب اسلامی)، 1391 ه.ش
7. محمدجواد حاج علی اکبری، مطلع عشق (گزیده بیانات امام خامنه‌ای حفظه الله به زوج‌های جوان)، تهران، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، 1387 ه.ش
8. زن ریحانه آفرینش، دفتر نشر آثار مقام معظم رهبری، دارالهدی، تابستان 1381 ه.ش
9. طباطبایی، محمد حسین، تفسیر المیزان، قم، دفتر انتشارات اسلامی (وابسته به جامعه مدرسین حوزه علمیه قم)، 1374، چاپ پنجم
10. آیت الله جوادی آملی، زن در آینه جمال و جلال، قم، نشر اسراء، 1383 ه.ش
11. آیت الله ری شهری، میزان الحکمه، دارالحدیث، 1384 ه.ش
12. نورالمصطفی (ص)، دو فصلنامه دانش پژوهی، مجتمع آموزش عالی اصفهان، تکریم زن از دیدگاه امیرالمؤمنین علی علیه السلام در نهج البلاغه، پاییز و زمستان 1397، شماره 7
13. پایگاه اطلاع رسانی امام خامنه‌ای حفظه الله، www.khamenei.ir
14. پایگاه اطلاع رسانی آیت الله مکارم شیرازی، www.makarem.ir
15. پایگاه اطلاع رسانی استاد حسین انصاریان، www.erfan.ir
16. پایگاه اطلاع رسانی استاد سیدمحسن میرباقری، www.imanoor.com

